

Uit de Vereniging

The art of ethics

NVBe-jubileum symposium 27 januari 2009

In het kader van haar 15-jarig bestaan organiseerde de NVBe op 27 januari jl. een symposium over het thema 'The art of ethics – over ethici en ethische expertise'. De middag begon met 3 parallel gegeven workshops over de rol van ethici in respectievelijk advisering en beleid, ethische toetsingscommissies en het onderwijs. Vervolgens werden de resultaten gepresenteerd van een enquête onder NVBe-leden over de rol van ethici.

Het inhoudelijke deel van de dag werd afgesloten met een lezing van dr. Julian Baggini. De NVBe bereidt een boek voor naar aanleiding van deze middag. Hieronder treft u alvast een verslag van de drie workshops aan. Een interview met Baggini verschijnt in het volgende nummer van de NVBe-Nieuwsbrief.

Zoeken naar balans

Workshop Ethiek en ethische toetsing
Mark Coeckelbergh

Nadat Inez de Beaufort en Ronno Tramper ieder hun inleiding hadden gehouden over ethici in respectievelijk de Medisch Ethische Toetsingscommissie (METC) en de Dierenexperimenten Commissie (DEC), draaide de discussie tijdens de workshop over ethische toetsing vooral rond de vraag wat de precieze rol van de ethicus moet zijn in zo'n commissie. Daar was veel onenigheid over. Is die rol eerder het analyseren en faciliteren van het debat, het aanbrengen van verschillende argumenten en visies (vooral deze die nog niet gehoord zijn), of moet (mag) de ethicus ook de eigen mening verdedigen, uiteraard onderbouwd met argumenten? En wat moet de houding van de ethicus zijn ten aanzien van belangen? Moet de ethicus 'neutraal' zijn (en wat betekent dat dan?) of moet (mag) de ethicus het belang van bijvoorbeeld patiënten of dieren verdedigen? Wat als er al iemand in de commissie zit uit een belangengroepering? Is het een probleem voor de rol van de ethicus als zo iemand er niet in zetelt? Moet de ethicus dan wel die rol op zich nemen, gegeven dat er anders wellicht veel 'druk' is vanuit medische of wetenschappelijke hoek om de belangen van het onderzoek voorop te stellen? Moet de ethicus 'het volk' of 'de mensen' verdedigen? Moet de ethicus de mening van 'de man in de straat' vertolken, en zo de commissie met beide voeten op de grond plaatsen?

Indien de ethicus een eigen mening verdedigt, heeft de ethicus dan gezien haar/zijn expertise meer gelijk? En is het niet zo in dat in de praktijk ethici gekozen worden die bekend staan om een bepaalde mening? Men probeert dikwijls een soort van 'balans' te vinden. Maar wie beslist er eigenlijk wie in de toetsingscommissie komt? Dat verschilt sterk, en de besluitvorming is weinig transparant. Tenslotte is de taak van de ethicus in een toetsingscommissie misschien wat ondankbaar en vraagt men misschien wel het onmogelijke. Maar veel deelnemers vonden het toch de moeite waard om het te blijven doen.

Zelf verdedigde ik eerder de rol van faciliteren en analyseren. Ik heb in dat verband de vergelijking gemaakt met de rol van docent. Ook vind ik dat de ethicus, binnen die rol, best argumenten mag aanbrengen in het belang van een partij die nog niet aan bod is gekomen in de discussie. In elk geval sloten de vragen van de workshop goed aan bij de lezing van Baggini, die dieper inging op de vraag wat nu die expertise van de ethicus precies inhoudt en welke rol dan wel gerechtvaardigd is op basis van die expertise.

Dr. Mark Coeckelbergh is verbonden aan de Afdeling Wijsbegeerte van de Universiteit Twente.

De adviseur versus de filosoof?

Workshop Ethiek en ethici in advisering en beleid
Marianne Boenink

Deze workshop werd geopend door Jan Staman, directeur van het Rathenau Instituut en voormalig